

## Wycena przedsiębiorstwa a wycena zasobów niematerialnych w rachunkowości

Tomasz Zygmąński\*

**Streszczenie:** *Cel* – Celem artykułu jest wskazanie znaczenia wyceny zasobów niematerialnych w rachunkowości dla wyceny przedsiębiorstwa majątkowymi metodami wyceny.

*Metodologia badania* – Podstawową metodą badawczą zastosowaną w artykule jest analiza literatury oraz wybranych aktów prawnych. Materiałem badawczym są ponadto opinie biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017. Na tej podstawie przeprowadzono analizę stosowania metod majątkowych do określenia wartości przedsiębiorstwa. Metodę analityczną wsparło indukcją i dedukcją.

*Wynik* – W opracowaniu wskazano, że wycena zasobów niematerialnych w rachunkowości ma znaczenie dla wyceny przedsiębiorstwa za pomocą metod majątkowych. Opracowanie metod wyceny wszystkich zasobów niematerialnych (wartości niematerialnych i kapitału intelektualnego), które pozwolą określić ich wartość godziwą, mogą uwiarygodnić wyniki wyceny przedsiębiorstw, zwłaszcza sporządzonych za pomocą metody księgowej.

*Oryginalność/wartość* – Na temat wyceny zasobów niematerialnych pisze wielu autorów. W znacznej części publikacji zaznacza się, że wartość zasobów niematerialnych ma istotny wpływ na wartość przedsiębiorstwa. Jednak niewiele opracowań dotyczy wskazania wpływu wyceny zasobów niematerialnych w rachunkowości na wycenę przedsiębiorstwa. Artykuł uzupełnia zidentyfikowaną w tym zakresie lukę.

**Słowa kluczowe:** zasoby niematerialne, wycena, wartość przedsiębiorstw

### Wprowadzenie

Współczesne zarządzanie finansami polega na maksymalizacji wartości przedsiębiorstwa, która jest rynkowym miernikiem efektywności i skuteczności podejmowanych działań. Poznanie wartości przedsiębiorstwa jest ważne dla wielu osób. Należą do nich zarówno osoby funkcjonujące na rynkach kapitałowych (głównie potencjalni inwestorzy), jak również osoby bezpośrednio związane z przedsiębiorstwem (właściciele, zarządzający, pracownicy) (Patena, 2011, s. 13). Poznanie wartości przedsiębiorstwa jest istotne zwłaszcza na potrzeby jego kupna lub sprzedaży. Z tego względu wycena przedsiębiorstwa zaczyna odgrywać coraz większe znaczenie we współczesnej gospodarce.

Termin „wycena przedsiębiorstwa” oznacza proces szacowania wartości jego kapitału własnego. Jak pisze D. Zarzecki (2013, s. 535), niektórzy mogą sądzić, że wycena przed-

\* mgr Tomasz Zygmąński, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Rachunkowości, e-mail: tomasz.zygmanski@usz.edu.pl.

siębiorstwa dotyczy wyłącznie szacowania wartości aktywów. Takie podejście może być jednak zastosowane wyłącznie w sytuacji, gdy wyceniane jest przedsiębiorstwo wolne od zobowiązań (wycena przedsiębiorstwa niekorzystającego z kapitału obcego lub wycena całego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części podlegającej sprzedaży przez syndyka prowadzącego proces upadłościowy) (Zarzecki, 2013, s. 534–535).

Zasoby niematerialne posiadane przez jednostkę gospodarczą są niezbędne do prawidłowego jej funkcjonowania. Posiadając określoną wartość stanowią o jej potencjale ekonomicznym i umożliwiają tworzenie przewagi konkurencyjnej. Wszystkie zasoby niematerialne będące do dyspozycji jednostki, pozostają ze sobą w syntezie, tworząc jej wartość. Jest ona skutkiem relacji zachodzących między wszystkimi składnikami zasobów niematerialnych. W gospodarce opartej na wiedzy, zasoby niematerialne są jednymi z najistotniejszych czynników, mających zdolność do kreowania wartości całego przedsiębiorstwa. Z tego względu wycena wszystkich zasobów niematerialnych w rachunkowości może mieć kluczowe znaczenie dla wyceny przedsiębiorstwa. Może przyczynić się ona do usunięcia luki między wartością bilansową i wartością rynkową przedsiębiorstwa.

Celem artykułu jest wskazanie znaczenia wyceny zasobów niematerialnych w rachunkowości dla wyceny przedsiębiorstwa majątkowymi metodami wyceny. Na potrzeby realizacji powyższego celu postawiono następujące pytania badawcze:

1. Czy majątkowe metody wyceny przedsiębiorstw są na tyle powszechnie stosowane, aby opracowanie metod wyceny zasobów niematerialnych w rachunkowości na potrzeby wyceny przedsiębiorstwa przyniosło realne korzyści?
2. Czy wycena wszystkich zasobów niematerialnych w rachunkowości ułatwiłaby wycenę przedsiębiorstwa z zastosowaniem majątkowych metod wyceny?
3. Jakie podejście stosuje się aktualnie do wyceny zasobów niematerialnych na tle wyceny całego przedsiębiorstwa?

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w artykule jest analiza literatury oraz wybranych aktów prawnych. Ponadto dokonano analizy opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017, w celu zweryfikowania powszechności stosowania metod majątkowych do określenia wartości przedsiębiorstwa. Metodę analityczną wsparto indukcją i dedukcją.

## **1. Zasoby niematerialne – nieujawniane w bilansie zasoby jednostki gospodarczej**

Przez aktywa w rachunkowości rozumie się „kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych” (Ustawa 1994, art. 3, ust. 1, pkt 12). Podobnie są definiowane aktywa w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości (MSR): jako „zasoby kontrolowane przez jednostkę w wyniku zdarzeń z przeszłości, z którego, według przewidywań, jednostka osiągnie w przyszłości korzyści

ekonomiczne” (*Założenia koncepcyjne...*, par. 4.4). Z powyższych definicji wynika, że zasób majątkowy może być zaliczony do aktywów i wykazany w bilansie, jeżeli spełnia następujące warunki:

- posiada wiarygodnie określoną wartość,
- powstał w wyniku zdarzeń przeszłych,
- spowoduje w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki gospodarczej.

Wszystkie zasoby posiadane przez jednostkę gospodarczą, spełniające kryteria ujęcia, są prezentowane w jej bilansie. W tradycyjnym bilansie jednostki gospodarczej nie ujmuje się jednak wszystkich zasobów niematerialnych, które są charakterystyczne dla gospodarki opartej na wiedzy i w coraz większym stopniu przesądają o przewadze konkurencyjnej jednostek gospodarczych. Oznacza to, że o wartości przedsiębiorstwa decyduje przede wszystkim umiejętność wykorzystania zasobów (czynników) niematerialnych<sup>1</sup>, czyli posiadanego kapitału intelektualnego (Pobrotyn, 2012, s. 121). Pojęcie „zasoby niematerialne” można rozumieć również szerzej, tzn. jako składową wykazywanych w bilansie jednostki aktywów niematerialnych (wartości niematerialnych i prawnych) oraz jej kapitału intelektualnego. Można to przedstawić następującym wzorem:

$$\text{zasoby niematerialne} = \text{aktywa niematerialne} + \text{kapitał intelektualny}$$

Na potrzeby artykułu przyjęto, że kapitał intelektualny jednostki gospodarczej, jako niewykazywane zasoby niematerialne, składa się z dwóch elementów, tj. kapitału ludzkiego i kapitału strukturalnego, co sprowadza się do równania:

$$\text{kapitał intelektualny} = \text{kapitał ludzki} + \text{kapitał strukturalny} = \text{kapitał ludzki} + (\text{kapitał relacyjny wewnętrzny} + \text{kapitał relacyjny zewnętrzny})$$

Kapitał ludzki jest definiowany jako „wiedza, umiejętności, zdolności i inne przymioty jednostki ludzkiej, które umożliwiają wytwarzanie osobistego, społecznego i ekonomicznego dobrobytu” (OECD, 2001, s. 18). Kapitał strukturalny należy rozumieć natomiast jako „zdolności organizacyjne, technologię, oprogramowanie, bazy danych, patenty, znaki handlowe, strukturę organizacyjną oraz wszystko to, co jest zdolnością przedsiębiorstwa i wspiera produktywność pracowników (kapitał organizacyjny, kapitał relacyjny wewnętrzny) oraz relacje z klientami (kapitał klienta, kapitał relacyjny zewnętrzny)” (Rzempala, Rzempala, 2015, s. 485).

Rozwiązania przyjęte w międzynarodowych i krajowych przepisach o rachunkowości nie pozwalają na ujmowanie składników kapitału intelektualnego w aktywach jednostki gospodarczej. Coraz częściej jednak można spotkać się z opinią, że rachunkowość nie radzi sobie z pomiarem i wyceną kapitału intelektualnego, a sprawozdania finansowe powinny obejmować wszystkie zasoby niematerialne (Hońko, 2016, s. 4). Jest to ważne z tego względu, że wszystkie te zasoby, nawet nieujawniane w bilansie, wpływają na wyniki działalności i wizerunek przedsiębiorstwa, a więc również na jego wartość jako całości.

<sup>1</sup> Pojęcie „zasoby niematerialne” często traktuje się jako synonim do innych pojęć, takich jak: kapitał intelektualny, aktywa wiedzy, aktywa intelektualne czy własność intelektualna (Pobrotyn, 2012, s. 121).

## **2. Problem wyceny bilansowej zasobów niematerialnych**

Jak pisze E. Walińska (2009, s. 114), rozwiązanie problemu wyceny bilansowej jest najtrudniejszym wyzwaniem rachunkowości XXI wieku. W tym celu dąży się do wprowadzenia nowych koncepcji wyceny.

Potrzeba opracowania powszechnie akceptowanych metod pomiaru i wyceny zasobów niematerialnych wynika z faktu, że w niektórych podmiotach mogą one mieć wyższą wartość od ich sumy bilansowej. Z tego względu niezbędne jest poznanie wartości wszystkich zasobów generujących wartość przedsiębiorstwa.

Rachunkowość jako system informacyjny jednostki gospodarczej służy dostarczeniu wiarygodnych informacji umożliwiających podejmowanie racjonalnych decyzji przez różne grupy interesariuszy. Jak twierdzi B. Micherda (2005, s. 12), rachunkowość powinna obejmować swoim zakresem wszystkie informacje wpływające na wartość przedsiębiorstwa, a więc dostarczać szerszej informacji o kapitale ludzkim, jako najważniejszym spośród aktywów jednostki gospodarczej.

Obecnie międzynarodowe i polskie przepisy o rachunkowości pozwalają na ujmowanie w bilansie jedynie zasoby niematerialne, które zostały nabyte. Według zasad rachunkowości wyjątek stanowią prace rozwojowe. Rozwiązanie to jednak jest prowizoryczne i stanowi kompromis pomiędzy użytecznością informacji generowanych przez rachunkowość, a wiernym odzwierciedleniem rzeczywistości ekonomicznej jednostki gospodarczej (Hońko, 2016, s. 4). Co prawda MSR 38 „Aktywa niematerialne” (MSR 38, par. 51) nie zakazuje ujmowania w bilansie wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie, ale zaznacza, że ich ujęcie niekiedy może być problematyczne. Standard wskazuje, że mogą powstać wątpliwości, czy składnik ten w ogóle powstał i jak wiarygodne jest ustalenie jego kosztu wytworzenia.

Zgodnie z tradycyjnymi zasadami wyceny w rachunkowości, księgowo ujęcie zasobów niematerialnych następuje w koszcie historycznym. Określenie historycznego kosztu nabycia lub wytworzenia jest możliwe, pod warunkiem, że doszło do wymiany rynkowej lub procesu wytwarzania. Oznacza to, że uwzględnienie poszczególnych elementów kapitału intelektualnego w rachunkowości nie jest możliwe na gruncie tych zasad.

Rachunkowość nie wypracowała jeszcze powszechnie akceptowanych metod wyceny poszczególnych elementów zasobów niematerialnych. O ile istnieją ogólnie przyjęte podejścia do wyceny aktywów finansowych lub rzeczowych, o tyle próby wyceny zasobów niematerialnych mają na razie charakter pionierski, a stosowane narzędzia wyceny nie są powszechnie znane i akceptowane (Rogowski, Panfil, 2015, s. 85). Wynika to z faktu, że wciąż budzą one dużo zastrzeżeń natury metodycznej, a także z trudności opracowania metod o uniwersalnym charakterze. Opracowanie uniwersalnej metody wyceny zasobów niematerialnych niewątpliwie ułatwiłoby wycenę przedsiębiorstwa za pomocą majątkowych metod wyceny.

### 3. Istota majątkowych metod wyceny przedsiębiorstw

Zgodnie z polską Notą Interpretacyjną nr 5 „Ogólne zasady wyceny przedsiębiorstw” (NI 5, pkt 5.1), celem wyceny przedsiębiorstwa jest poznanie jego wartości na potrzeby, między innymi: kupna, sprzedaży, łączenia, podziału, postępowań cywilnoprawnych lub sprawozdawczości finansowej. W wypadku wyceny przedsiębiorstwa przedmiotem wyceny jest cały podmiot, zorganizowana część przedsiębiorstwa lub udziały w jego kapitale własnym.

Istnieją różne metody wyceny przedsiębiorstw. Metody majątkowe, wśród pozostałych metod<sup>2</sup>, mają pierwszorzędne znaczenie (Budzik-Nowodzińska, 2012, s. 26). Zakładają one, że wyceniany podmiot jest tyle wart, ile w momencie wyceny warte są wycenione w różny sposób jego aktywa netto<sup>3</sup>. Wartość przedsiębiorstwa szacuje się na podstawie bilansu sporządzonego na dzień wyceny. Procedura wyceny na podstawie majątku wymaga przeprowadzenia odpowiednich korekt w bilansie wycenianego podmiotu. Należy skorygować posiadane aktywa materialne oraz możliwe do zidentyfikowania aktywa niematerialne do ich wartości rynkowej. W dalszej kolejności dokonuje się korekty znanych, lecz nieuwzględnionych w bilansie aktywów i pasywów. W razie potrzeby, należy dokonać również korekty wartości zobowiązań do wartości rynkowej z tytułu zobowiązań podatkowych, zadłużenia o charakterze odsetkowym oraz rezerw na potencjalne zobowiązania w przyszłości (*Metody wyceny...*).

W celu określenia powszechności stosowania majątkowych metod wyceny przedsiębiorstwa dokonano analizy opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017. Analizie poddane zostało 22 opinie biegłego rewidenta. Materiał do badania został dobrany losowo. Łącznie, w analizowanych wypadkach połączeń, zastosowano 53 metody wyceny. Wyłącznie jedną metodę wyceny zastosowano we wszystkich wypadkach wyceny spółki przejmującej (100%) i w większości wypadków spółki przejmowanej (82%). Syntetyczne zestawienie wyników analizy przedstawiono w tabeli 1.

Wyniki uzyskane podczas analizy opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek są zaskakujące. Zaprzeczają one powszechnej opinii dotyczącej majątkowych metod wyceny przedsiębiorstw. Uważa się, że w ostatnich latach metody majątkowe straciły na znaczeniu. Wynika to z faktu, że sprawozdania finansowe straciły swoją wiarygodność. Jednak mimo tego, z analizy wynika, że metody te są często stosowanymi metodami wyceny majątku jednostek w trakcie ich łączenia (53%). Dla porównania, według badań przeprowadzonych przez M. Janowicz i I. Kędziarską (2013, s. 340–344) w latach 2004–2010 majątkowe metody wyceny przedsiębiorstw były najrzadziej wybieranymi metodami.

<sup>2</sup> Metody wyceny przedsiębiorstw można podzielić na trzy podstawowe grupy (Janowicz, 2009, s. 78): metody dochodowe, metody majątkowe, metody porównawcze.

<sup>3</sup> Aktywa netto to nieobciążony kapitałem obcym majątek przedsiębiorstwa odzwierciedlający wielkość całości posiadanych aktywów pomniejszonych o całość posiadanych zobowiązań, a zatem jest to wartość odpowiadająca kapitałowi własnemu.

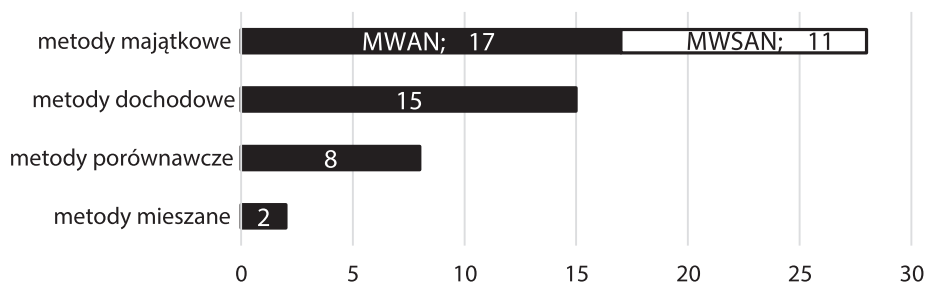
**Tabela 1**

Metody wyceny majątku stosowane w praktyce przy połączeniach jednostek

Rok wydania opinii	Ilość zastosowanych metod	Zastosowana metoda wyceny majątku			
		dochodowa	majątkowa	porównawcza	mieszana
2013	9	3	5	1	0
2014	6	2	2	2	0
2015	20	8	7	4	1
2016	12	2	10	0	0
2017	6	0	4	1	1
Razem	53	15	28	8	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017.

Z analizy wynika, że najczęściej stosowaną wśród metod majątkowych jest metoda księgową (94%), nazywana inaczej metodą wyceny aktywów netto (rys. 1).



**Rysunek 1.** Powszechność stosowania poszczególnych grup metod wyceny przedsiębiorstw w latach 2013–2017 (n = 53)

**MWAN** – metoda wyceny aktywów netto, **MWSAN** – metoda wyceny skorygowanych aktywów netto.

Źródło: opracowanie własne na podstawie opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017.

Opracowanie metod wyceny poszczególnych składników majątku jednostki w rachunkowości, w tym jej zasobów niematerialnych umożliwiających określenie rzeczywistej wartości, ułatwiłoby wycenę przedsiębiorstw jako całości z zastosowaniem majątkowych metod wyceny. Ze względu na powszechność stosowania metod majątkowych do wyceny jednostek gospodarczych należy uznać, że jest to bardzo ważne zadanie dla osób zajmujących się problemem wyceny w rachunkowości.

#### 4. Podejście do wyceny zasobów niematerialnych na tle wyceny całego przedsiębiorstwa

Zasoby niematerialne istotnie wpływają na wartość rynkową przedsiębiorstwa. Powoduje to, że poznanie ich wartości jest istotne dla różnych grup interesariuszy (rys. 2). Wzrost znaczenia zasobów niematerialnych sprawia, że pojawia się coraz więcej przesłanek do ich wyceny. Do podstawowych motywów wyceny zasobów niematerialnych należy zaliczyć: usprawnienie zarządzania wewnętrznego, poprawa raportowania zewnętrznego oraz potrzeby transakcyjne i statutowe (Rogowski, Panfil, 2015, s. 89). Konieczne jest więc opracowanie metod wyceny, które umożliwiłyby określić wartość godziwą posiadanych przez przedsiębiorstwo zasobów niematerialnych. Rachunkowość jest krytykowana za brak wspomagania zarządzania wartością. Pod wpływem tej krytyki, w ostatnich latach, podjęto działania mające na celu zmiany w obecnie funkcjonującym modelu sprawozdania finansowego. Proponowane zmiany dotyczą nastawienia sprawozdawczości na zarządzanie wartością, zasad pomiaru i prezentacji informacji, w tym o aktywach niematerialnych (Walińska, Urbanek, 2015, s. 200).

O ile na potrzeby ujęcia zasobów niematerialnych w bilansie jednostki gospodarczej niezbędne jest określenie wartości poszczególnych elementów zasobów niematerialnych, o tyle w procesie wyceny przedsiębiorstwa może być określana zagregowana wartość zasobów niematerialnych. Informacje o zasobach niematerialnych wykorzystywane są przez obecnych właścicieli (interesariusze wewnętrzni) i potencjalnych inwestorów (interesariusze zewnętrzni) do bieżącej lub prospektywnej wyceny przedsiębiorstwa i opłacalności inwestowania w to przedsiębiorstwo.



**Rysunek 2.** Potrzeby informacyjne interesariuszy jednostki gospodarczej w zakresie jej zasobów niematerialnych

Źródło: opracowanie własne.

- Wycena zasobów niematerialnych sprawia problemy, między innymi, z tego względu, że:
- obejmują one wiele niesprecyzowanych elementów, np. wiedza, umiejętności, doświadczenie, kompetencje pracowników i kadry zarządzającej itp.,
  - są to składniki o charakterze jakościowych, które ciężko wyrazić wartościowo.

Wycena zasobów niematerialnych jest najtrudniejszym elementem wyceny współczesnego przedsiębiorstwa. Nie można jednak go pominąć, ponieważ duża część wartości przedsiębiorstwa jest kreowana przez posiadane zasoby niematerialne. Metody wyceny zasobów niematerialnych opracowane dotychczas mają charakter pionierski i nie są powszechnie znane i akceptowane. Ponadto słuszna wydaje się konieczność opracowania takich metod pomiaru i wyceny zasobów niematerialnych, które będą uwzględniać specyfikę danej branży, model biznesowy przedsiębiorstwa oraz jego wielkość i fazę rozwoju (Rogowski, Panfil, 2015, s. 83–85).

Dotychczas opracowane metody wyceny zasobów niematerialnych można podzielić na dwie grupy metod. Pierwsza z nich obejmuje metody dające możliwość pomiaru „globalnej” wartości zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa za pomocą niefinansowych wskaźników jakościowych. Druga grupa zawiera metody umożliwiające wycenę zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa za pomocą miar finansowych. Na potrzeby wyceny przedsiębiorstw większe znaczenie ma druga grupa metod. Zestawienie najpopularniejszych metod wyceny zasobów niematerialnych wykorzystujących kategorie finansowe przedstawiono w tabeli 2.

**Tabela 2**

Wybrane metody wyceny zasobów niematerialnych za pomocą miar finansowych

Zakres wyceny	Podejście do wyceny	Metoda wyceny	Opis metody
Wycena całości zasobów niematerialnych	–	wartość rynkowa do wartości księgowej (P/BV)	określenie różnicy pomiędzy wartością rynkową a wartością księgową; wartość rynkowa jest tożsama z wartością bieżącą oczekiwanych przepływów pieniężnych przedsiębiorstwa, z kolei wartość księgowa to wartość kapitałów własnych przedsiębiorstwa, czyli różnica między jego aktywami i pasywami obcymi
Wycena pojedynczych zasobów niematerialnych	kosztowe	kosztów historycznych	określenie wartości kosztów niezbędnych do wytworzenia dokładnej repliki przedmiotu wyceny; w wypadku oszacowania wartości pracownika dla przedsiębiorstwa należy zsumować nakłady związane z jego pozyskaniem i utrzymaniem
		zastąpienia	określenie wartości kosztu związanego z odtworzeniem użyteczności wycenianego przedmiotu, niekoniecznie w takiej samej postaci; metoda ta może zostać wykorzystana do oszacowania wartości podmiotu w wypadku braku pełnych danych



---

rynkowe	rynkowych transakcji	określenie rynkowej wartości zasobów niematerialnych poprzez szacowanie na podstawie analizy dokonanych rynkowych transakcji, których przedmiotem były podobne do wycenianych aktywa; zawarta w indywidualnych kontraktach cena nie zawsze jest jednak równa cenie równowagi, przez co nie jest ona tożsama z wartością zasobu niematerialnego
dochodowe	zdyskontowanych przepływów pieniężnych	określenie wartości pracownika, która jest równoważna bieżącej wartości oczekiwanych ekonomicznych korzyści, jakie wygeneruje dla przedsiębiorstwa, które go zatrudnia bądź planuje zatrudnić

---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rogowski, Panfil (2015), s. 94–100.

W wypadku wyceny całego przedsiębiorstwa wystarczające są metody wyceny całości zasobów niematerialnych. Nie ma potrzeby określania wartości poszczególnych elementów składających się na całość posiadanych przez jednostkę gospodarczą zasobów niematerialnych. Oznacza to, że najistotniejsza dla wyceny przedsiębiorstwa jest najprostsza metoda wyceny zasobów niematerialnych – wartość rynkowa do wartości księgowej (P/BV).

## Uwagi końcowe

Zasoby niematerialne sprawiają duży problem w ujęciu ich w tradycyjnym bilansie jednostki gospodarczej. Jednak nie można ich pominąć ze względu na duże znaczenie w kreowaniu wartości przedsiębiorstwa. W związku z tym dąży się do wypracowania metod ich wyceny, które umożliwiałyby wykazywanie ich wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym.

Analiza opinii biegłego rewidenta z badania planu połączenia spółek w latach 2013–2017 wykazała, że majątkowe metody wyceny przedsiębiorstw są na tyle powszechnie stosowane, aby opracowanie metod wyceny zasobów niematerialnych w rachunkowości na potrzeby wyceny przedsiębiorstw przyniosło realne korzyści.

Wycena wszystkich zasobów niematerialnych w rachunkowości ułatwiłaby wycenę przedsiębiorstw z zastosowaniem majątkowych metod wyceny. Na potrzeby wyceny bilansowej niezbędne jest opracowanie metod wyceny poszczególnych zasobów niematerialnych. Z kolei wycena całego przedsiębiorstwa wymaga określenia „globalnej” wartości zasobów niematerialnych. Wycena przedsiębiorstwa przy zastosowaniu metod majątkowych polega na szacowaniu wartości majątku na podstawie danych z bilansu. Z tego względu narzędzia umożliwiające dokonanie bilansowej wyceny wszystkich zasobów niematerialnych mogłyby przyczynić się, między innymi, do zwiększenia wiarygodności wyników wyceny majątku przedsiębiorstwa za pomocą najprostszych metod wyceny – metod majątkowych.

Aktualnie stosuje się dwa podejścia do wyceny zasobów niematerialnych na tle wyceny całego przedsiębiorstwa – wycena za pomocą miar niefinansowych i wycena za pomocą miar finansowych. Na potrzeby wyceny przedsiębiorstw większe znaczenie ma wycena z wy-

korzystaniem kategorii finansowych. Przy czym należy zaznaczyć, że żadna z dotychczas opracowanych metod nie jest metodą uniwersalną. Można zauważyć jednak, że wycena zasobów niematerialnych jest znacząca dla wyceny całego przedsiębiorstwa, zwłaszcza przy wykorzystaniu majątkowych metod wyceny. Pomiar i wycena zasobów niematerialnych może przyczynić się, między innymi, do: transferu wiedzy wewnątrz organizacji, zwiększenia efektywności zarządzania kapitałem intelektualnym, wzrostu innowacyjności, tworzenia nowej kultury jednostki gospodarczej, nastawionej na wzrost jej wartości.

## Literatura

- Budzik-Nowodzińska, I. (2012). Wartość godziwa w wycenie przedsiębiorstwa. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 126, 23–36.
- Hońko, S. (2016). Wycena wartości firmy. *Rachunkowość*, 4, 3–17.
- Janowicz, M. (2009). Metody wyceny przedsiębiorstw w połączeniach jednostek gospodarczych. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 49 (105), 77–86.
- Janowicz, M., Kędzierska, I. (2013). Informacje o połączeniach spółek w raportach bieżących spółek publicznych w latach 2004–2010. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 757. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 58, 335–345.
- Metody wyceny przedsiębiorstw – metody majątkowe*. Pobrano z: <http://strategieibiznes.pl> (8.03.2017).
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości nr 38 „Aktywa niematerialne” (MSR 38) (2014). W: Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) obejmujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. Warszawa: SKwP, IASB.
- NI 5. Nota Interpretacyjna nr 5 „Ogólne zasady wyceny przedsiębiorstw”. Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych.
- OECD (2001). *The Well-being of Nations, The Role of Human and Social Capital*. OECD Publishing.
- Patena, W. (2011). *W poszukiwaniu wartości przedsiębiorstwa. Metody wyceny w praktyce*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Pobrotyn, A. (2012). Znaczenie kapitału intelektualnego w zarządzaniu przedsiębiorstwem. *Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne*, 1, 121–134.
- Rogowski, W., Panfil, M. (2015). Pomiar wartości aktywów ludzkich z punktu widzenia wartości całego przedsiębiorstwa. W: Ł. Sienkiewicz (red.), *Pomiar kapitału ludzkiego przedsiębiorstwa – perspektywy badawcze* (s. 75–109). Warszawa: PARP.
- Rzempala, J., Rzempala, A. (2015). Analiza świadomości przedsiębiorstw MSP w zakresie wartości kapitału intelektualnego. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 854. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 73, 483–495.
- Ujwary-Gil, A. (2010). Kapitał intelektualny – problem interpretacji kluczowych terminów. *Organizacja i Kierowanie*, 2 (140), 87–104.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. T.j. Dz.U. 2017, poz. 459.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. T.j. Dz.U. 2013, poz. 330 z późn. zm.
- Walińska, E. (2009). *Bilans jako fundament sprawozdawczości finansowej w kontekście zmian współczesnej rachunkowości*. Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer business.
- Walińska, E., Urbanek, G. (2015). Sprawozdanie finansowe spółki zorientowane na zarządzanie wartością – propozycje zmian. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 855. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 74 (2), 197–209.

- Założenia koncepcyjne sprawozdawczości finansowej (2014). W: Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) obejmujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. Warszawa: SKwP, IASB.
- Zarzecki, D. (2013). Kluczowe wyzwania wyceny przedsiębiorstw. Wycena zobowiązań warunkowych i aktywów nieoperacyjnych. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 768. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 63, 533–547.

#### **IMPORTANCE VALUATION OF INTANGIBLE ASSETS IN ACCOUNTING FOR THE VALUATION OF ENTERPRISES WITH ASSETS BASED METHODS**

**Abstract:** *Purpose* – The purpose of the article is to indicate the importance of valuation of intangible assets in accounting for valuation of property companies by valuation methods.

*Design/methodology/approach* – The basic research method used in the article is the analysis of literature and selected legal acts. The research material also includes the auditor's opinion on the merger plan survey in 2013–2017. On this basis an analysis of the applied property methods was used to determine the value of an enterprise. The analytical method is supported by induction and deduction.

*Findings* – The study indicated that the valuation of intangible assets in accounting is relevant for the valuation of an enterprise by means of property. Developing valuation methods for all intangible assets (intangible assets and intellectual capital), which will determine their fair value, can give credibility to the results of the valuation of companies, especially those prepared by means of accounting.

*Originality/value* – Numerous publications have been published on valuation of intangible assets. In many of them it is noted that the value of intangible assets has a significant impact on the value of an enterprise. However, few studies deal with the impact of valuation of intangible assets on accounting for the valuation of companies. This article complements the identified vulnerability in this regard.

**Keywords:** intangible assets, valuation, business value

#### **Cytowanie**

Zygmański, T. (2017). Wycena przedsiębiorstwa a wycena zasobów niematerialnych w rachunkowości. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (88/1), 207–217. DOI: 10.18276/frfu.2017.88/1-20.